

DRŽAVLJAN D

Inštitut Državljan D, zavod za spodbujanje
informacijske in medijske pismenosti, Ljubljana
Knezov štradon 15
SI-1000 Ljubljana
Slovenija

Domen Savič
Inštitut Državljan D,
zavod za spodbujanje informacijske
in medijske pismenosti, Ljubljana
Knezov štradon 15, 1000 Ljubljana

30.4.2020

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo
Kotnikova ulica 5
1000 Ljubljana

ZADEVA: Stališče glede implementacije Direktive EU 2019/790 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu

Spoštovani,

s tem dopisom vam posredujemo svoja pisna stališča o implementaciji nove Direktive EU 2019/790 o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu v skladu s pozivom Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo zainteresirani javnosti. Direktiva članicam nalaga, da v nacionalni pravni red uvedejo izjeme in omejitve avtorske pravice, ki so ključne za opravljanje dejavnosti medijev.

Pristojnemu ministrstvu in Uradu za intelektualno lastnino Republike Slovenije, ki bo pod okriljem Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo pripravljaj predlog zakona, ki bo implementiral DSM Direktivo, predlagamo argumentiran predlog glede ciljev, ki jih je potrebno zasledovati pri implementaciji, da bomo neodvisni novinarji in mediji novinarji še naprej lahko opravljal svoje poslanstvo, zato se naša stališča nanašajo predvsem na 15. Člen Direktive.

DRŽAVLJAN D

Inštitut Državljan D, zavod za spodbujanje
informacijske in medijske pismenosti, Ljubljana
Knezov štradon 15
SI-1000 Ljubljana
Slovenija

15. člen direktive uvaja novo pravico za založnike medijskih publikacij, s katero lahko slednji kontrolirajo spletno rabo medijskih publikacij. Neprevidna implementacija 15. člena ima lahko vsaj tri škodljive posledice, ki se jim želimo izogniti:

- 1) varuje avtorske pravice na tistih delih, ki ne izpolnjujejo kriterijev originalnosti, ki so sicer potrebni za varstvo,
- 2) prepreči rabo medijskih objav onkraj "zelo kratkih izvlečkov" in
- 3) ustvari nov nabor ekskluzivnih pravic, ki naj bi varujejo založnike, vendar na koncu proizvedejo ekonomsko škodo in zmanjšajo informiranost javnosti.

Porast potrošnje spletnih novic je prinesel nova orodja in storitve, vključno z zbirkami novic in storitvami spremljanja medijev. Te storitve temeljijo na vključevanju in ponovni uporabi publikacij v tisku in po DSM predstavljajo "pomemben del njihovih poslovnih modelov in vir prihodka" (uvodna izjava 54). Hkrati direktiva trdi, da založniki tiskanih publikacij težko licencirajo svojo vsebino za ponovno uporabo na teh zbirkah novic in medijskih storitvah, kar jim preprečuje zaslužek (glej uvodno izjavo 54).

Pravica izdajatelja tiska je ena najbolj spornih določb DSM Direktive. Skozi cel postopek sprejemanja sta bila deležna hude kritike s strani javne sfere in akademske skupnosti. Koristi predvsem tiskovnim agencijam, nikakor pa ne nedovisnim raziskovalnim novinarjem in medijem.

Dodatna pravica založnikov v EU ne bo podprla kakovostnega novinarstva, povečala raznolikost medijskih vsebin ali povečala enotnega digitalnega trga, vsaj tega ne bo mogoče brez dodatnih ukrepov, ki bodo regulirali ta trg. Namesto tega bo negativno vplivala na dostop do informacij v EU (zmanjšala se bo dsotopnost evropskih medijskih publikacij na platformah ISSP) in na sposobnost založnikov, da delijo oziroma razvijajo učinkovite platforme, tehnologije in pogoje.

Zato predlagamo slovenskemu zakonodajalcu, da pri implementaciji 15. Čelna upošteva sledeče:

- 1) Pojem "zelo kratki izvlečki" naj se definira široko, uvede naj se spodnja meja, ne pa zgornje.
- 2) Preverljiva dejstva in bloge naj se izključi iz nabora prejemnikov varstva iz nove pravice.
- 3) Vse obstoječe izjeme od avtorskih pravic naj se nanašajo tudi na to novo pravico
- 4) Eksplicitno naj se zapiše, da se založniki lahko odpovejo novi pravici.

DRŽAVLJAN D

Inštitut Državljan D, zavod za spodbujanje
informacijske in medijske pismenosti, Ljubljana
Knezov štradon 15
SI-1000 Ljubljana
Slovenija

OBRAZLOŽITEV

Pojem “zelo kratki izvlečki” naj se definira široko, uvede naj se spodnja meja, ne pa zgornje

Na splošno določite ali pojasnite, da pravica ne bo veljala za „uporabo posameznih besed ali zelo kratkih izvlečkov“ s podpiranjem spodnje in ne zgornje meje glede na dolžino / količino vsebine, ki jo bo zajemala.

Ozka definicija “zelo kratkih izvlečkov” močno omejuje pravico do informiranosti, še posebej ko gre za splošno znana oz. preverljiva dejstva. Preozka definicija bi lahko povzročila, da bi založnik, ki je prvi poročal o dejstvu, preprečil ali vsaj otežil poročanje ostalim. Široka definicija je pomembna za spodbujanje dostopa do informacij in svobode izražanja. Pomembna je še zlasti za prihodnje tehnologije, produkte, storitve in prakse za izmenjavo vsebin. Preozka definicija bo imela negativne posledice za gospodarstvo, saj bo preprečila razvoj inovativnih produktov s področja informacijskih tehnologij.

Preverljiva dejstva in blogi naj se izključi iz nabora prejemnikov zaščite iz nove pravice

Izjeme, omenjene v uvodnih izjavah (dejstva, blogi), niso predmet pravice založnikov. Uvodni izjavi 56 in 57 vsebujeta pomembna pojasnila glede tega, kaj ne sodi na področje varstva nove pravice, vendar uvodne izjave same po sebi nimajo enake pravne veljave kot členi. Zato je pomembno, da se te izrecno zapišejo v nacionalno zakonodajo.

Vse obstoječe izjeme od avtorskih pravic naj se vključi tudi v novo pravico

Vse obstoječe nacionalne izjeme in omejitve glede avtorskih pravic veljajo tudi za novo pravico založnikov. 15. člen DSM Direktive ustvarja novo plast ekskluzivnih pravic poleg avtorskih pravic. Te nove pravice ščitijo izvirno vsebino, zato morajo zanje veljati vsaj enake izjeme in omejitve, ki veljajo za izvirno vsebino.

Eksplicitno naj se zapiše, da se založniki lahko odpovejo novi pravici

DSM Direktiva potencialnemu upravičencu iz 15. člena ne preprečuje, da bi se odpovedal svoji pravici, države članice pa morajo pojasniti, da je to mogoče.

Če se založniki v tisku lahko odpovejo svojim novim ekskluzivnim pravicam, lahko tisti, ki želijo še naprej uživati promet, ki jim je bil zagotovljen prek agregatorjev novic, to lahko storijo, ne da

DRŽAVLJAN D

Inštitut Državljan D, zavod za spodbujanje
informacijske in medijske pismenosti, Ljubljana
Knezov štridon 15
SI-1000 Ljubljana
Slovenija

bi agregatorjem izstavili račun (agregatorji že danes niso zainteresirani za sklenitev takšnih sporazumov). To je ključno, da se uporabnikom olajša dostop do teh publikacij. V Nemčiji so se ob uvedbi podobne pravice tamkajšnji založniki svoji pravici odpovedali, da bi jih Google News še naprej indeksiral. Vedeli so, da bo nadaljevanje indeksiranja z zbiralniki novic pomagalo usmeriti promet na njihova spletna mesta.

V Španiji odjava ni bila mogoča, ker je zakon zahteval obvezno plačilo, pravici pa se ni bilo mogoče odpovedati. Toda to stanje je pripeljalo do še hujših rezultatov za vse vpletene, saj je Google News preprosto nehal ponujati svoje storitve v Španiji, saj bi morali založnikom plačati licenčnine. Izdajatelji tiska niso imeli prometa od agregatorja novic, niso prejeli nobenega finančnega nadomestila, javnost pa ni mogla uporabljati storitve zbiranja novic Google News za odkrivanje publikacij in založnikov.

Samo v zadnjih nekaj tednih smo videli podobno situacijo v Franciji. Francija je dokaj hitro pripravila nacionalno izvajanje pravice izdajateljev tiska, vendar je nato ugotovila, da bo Google News France, podobno kot v Španiji, preprosto zavrnil sklenitev sporazuma v skladu s pravico izdajatelja tiska.

S spoštovanjem,